

Navodila za izvedbo delavnic v srednjih šolah »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«

Navodila za urejanje in zapis izdelkov dijakov, ki nam jih boste poslali v elektronski obliki:

Predlagamo, da vsako fotografijo izdelka (plakati) ali literarni izdelek, zaradi varovanja osebnih podatkov, označite največ z: **IME dijaka ali in RAZRED** oziroma kakor bi vi želeli, da so podpisani. Pri tem vas prosimo, da **zapišete imena** pod posamezno fotografijo in datoteko ali mapo **brez pik ter šumnikov in sičnikov**, končnico fotografije pa spremenite v **jpg**, ker nam boste s tem zelo olajšali delo (Primer: **ALES_3A.jpg**). Prosimo vas tudi, da **shranite vse fotografije izdelkov (in fotografije dijakov pri delu) iz posamezne šole samo v eno mapo** (tudi če sodelujejo različni razredi), ki naj bo naslovljena z nazivom SŠ (Primer: **ES_KRANJ**). Prav tako vas prosimo, da **vse literarne izdelke posameznih dijakov** iz celotne šole **shranite samo v en Wordov dokument** z imenom vaše šole. Lahko pa predstavite tudi skupaj literarne izdelke in fotografije različnih ustvarjalnih plakatov, plakatov s problemskimi drevesi v enem Wordovem dokumentu, ki pa bo pretvorjen v pdf. Če boste mogoče posneli tudi kakšen kratek film vas prosimo, da ga sami daste na primer na Youtube in nam pošljete samo spletno povezavo.

1. delavnica: **USTVARJALNA DELAVNICA – USTVARJANJE PLAKATA**

Cilj: dijaki se zavejo, kaj so, kaj jih povzroča in kakšen je obseg posledic podnebnih sprememb po svetu ter kakšne posledice imajo na življenja ljudi v revnejših državah, še posebej v Afriki. Razumeli bodo, da podnebne spremembe vplivajo tudi na širšo družbeno strukturo in močno poglobljajo revščino.

Oblike dela: individualna, skupinska

Metode dela: razlaga, razgovora, ustvarjanja

Učna sredstva in pripomočki: PowerPoint predstavitev, tekstovno gradivo, šelesamer

Čas trajanja: 45 min ali več

Predlagamo, da dan pred izvedbo delavnice dijakom naročite, da poiščejo na spletnih straneh čim več podatkov in dejstev o globalni razsežnosti, vzrokih in posledicah podnebnih sprememb.

Potek delavnice:

1. Za uvod z dijaki naredite kratko '**nevihto možganov**' o podnebnih spremembah. Vprašajte jih, na kaj pomislijo ob besedah podnebne spremembe. Razmišljanja dijakov zapišite na tablo. (2 minute)
2. Dijakom nato predstavite vsebino **PowerPoint predstavitev** »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«. Ob diapozitivu 2 preberite zgodbo o Nangiru, ki vam jo prilagamo. Predstavitev smo pripravili tako, da učitelj lahko sam posreduje vsebino. (20 minut)
3. Z dijaki se nato pogovorite o problematiki podnebnih sprememb. Po končani predstavitvi lahko z dijaki ponovno naredite kratko '**nevihto možganov**' o vsem, kar jim sedaj pride na

misel ob besedah podnebne spremembe in zapišite te misli na tablo. Primerjajte jih s tistimi, ki ste jih zapisali ob 'nevihti možganov' na začetku ure. (3 minut)

4. Dijake nato razdelite v skupine (4 do 6 dijakov), lahko delajo tudi individualno. Dijakom razdelite večje liste (A3) ali šelešamerje ... in naj ustvarjajo **plakat**, ki naj bi s svojo vsebino osveščal o problematiki podnebnih sprememb. Dijaki naj si predstavljajo, da je vsebina in oblikovna podoba primerna za gigant plakat (jumbo plakat), ki so običajno postavljeni ob prometnejših cestah ter v mestnih središčih. (20 minut)

2. delavnica

USTVARJALNA DELAVNICA – POTOVANJE IZDELKOV DO POLIC V TRGOVINAH

Cilj delavnice je, da bodo učenci razmišljali in razumeli, kako pridejo različni izdelki na police v trgovini, kako dolgo pot so morale snovi prepotovati, da so končno prispele v njihovo trgovino, koliko je bilo porabljenih energij za njihov prevoz (predvsem pri mednarodnih transportih), v kolikšni meri je bila prisotna predelava (in tako vsa potrebna poraba energije), kakšne posledice imajo pridelave in proizvodnje posameznih izdelkov na okolje.

Oblike dela: frontalna, skupinska

Metode dela: prikazovanje, razgovor, razlaga, ustvarjanje

Učna sredstva in pripomočki: PowerPoint predstavitev »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«, prazni listi (A4), večji listi za plakate (glede na št. skupin)

Čas trajanja: 45 min ali več

Potek delavnice:

1. Dijakom predstavite vsebino **PowerPointa** »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«, da bodo bolje razumeli to problematiko. Ob diapozitivu 2 preberite zgodbo o Nangiru, ki vam jo prilagamo. Predstavitev je pripravljena tako, da lahko učitelj sam posreduje vsebino. Diapozitiva 26 in 28 lahko izpustite, da učenci sami poiščejo rešitve. (20 minut)
2. Dijake nato razdelite v **skupine** (4 - 6 dijakov). Vsaka skupina dobi prazen delovni A4 list in večji list za plakat. (1 minuta)
3. **Razdelite** med vsako skupino različne **izdelke**, na primer DVD, živilo v ovitku, športno obutev. Pri tem glejte, da bodo preprosti predmeti (torej tisti, katerih sestav obsega le nekaj osnovnih materialnih sestavin) v enakovrednem razmerju z bolj zapletenimi proizvodi, prav tako pa skupinam priskrbite tudi predmete, ki nosijo oznako okolju prijaznih izdelkov; izdelki iz recikliranega papirja, ali morda peresnica iz odpadnih gum. (1 minuta)
4. Udeleženci naj **naštejejo** kar največ **različnih snovi**, ki jih posamezni izdelek vsebuje. Prepričajte se, da so si izdelek resnično dobro ogledali in preučili tudi njegovo embalažo. Je morda najti oznake o vsebnosti različnih materialov? So na živilu zapisane prav vse sestavine? (5 minut)
5. Pri dijakih ugotovite ali so se pri nakupu takih izdelkov že slučajno kdaj spraševali:

- Kako dolgo pot so morale snovi **prepotovati**, da so končno prispele v njihovo trgovino (ob tem je potrebno upoštevati tudi vprašanje koliko je bilo porabljenih energije za prevoz, predvsem pri mednarodnih transportih, npr. na kava)?
- V kolikšni meri je bila prisotna predelava in tako vsa potrebna poraba energije?

Dijakom povejte, da bo to glavna tema razmišljanja te delavnice. Njihova naloga je, da na plakat zarišejo pot, ki jo mora prepotovati določen izdelek, ki so ga kot skupina prejeli (od surovin potrebnih za izdelek, ... do polic v trgovinah in odpadka).

Za primer takega potovanja uporabimo tablico čokolade.

Vsakokrat naj si zamislijo le pot ene sestavine enega končnega izdelka. Najprej naj izrišejo potovanje mleka. Narišejo naj kravo (in pri tem naj ne pozabijo omeniti metana, ki ga krave proizvajajo!), nato naj narišejo še tovornjak za dostavo mleka, čemur sledi še mlekarna, pa še eno dostavno vozilo, ki predelano mleko odpelje do tovarne čokolade itd. Nato naj preidejo na sladkor (kje sploh raste?), ovojno folijo (katera kovina, kje se nahajajo njena najdišča?) in kot zadnje še ovojni papir. (12 minut)

6. Končna slika potovanja bo imela vse prej kot jasno podobo – a prav vsa ta zmeda prikazuje številčnost procesov in enormno porabo energije na poti izdelka do police v trgovini, le da o tem potovanju morda sploh nikdar nismo niti razmišljali.
7. Ko skupine končajo s svojimi slikami potovanj, naj poleg vsake povezave, kjer mislijo, da gre tudi za **nastanek toplogrednih plinov**, narišejo zvezdico. (1 minuta)
8. Vajo lahko tudi razširite; in sicer z razmislekom:
 - Ali lahko izdelek in/ali njegovo embalažo ponovno uporabimo ali **recikliramo**?
 - Je naš izdelek, ko ga zavržemo, sploh **razgradljiv** in s tem okolju prijazen? (5 min)

3. delavnica

USTVARJALNA DELAVNICA – »PRIHODNOST JE V NAŠIH ROKAH«

Cilj: dijaki razmišljajo o tem, kaj so, kaj jih povzročajo in kakšne so posledice podnebnih sprememb, še posebno v revnejših državah ter o tem, kako lahko posameznik in vlada prispevajo k zmanjševanju le teh.

Oblike dela: frontalna, skupinska, individualna

Metode dela: prikazovanje, razgovor, razlaga, ustvarjanje

Učna sredstva in pripomočki: PowerPoint predstavitev »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«, prazni listi (A4), večji listi za plakate (glede na št. skupin), star, odpadni, časopisni, ovojni papir

Čas trajanja: 45 min ali več

Potek delavnice:

1. Dijakom predstavite vsebino **PowerPointa** »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«, da bodo bolje razumeli to problematiko. Ob diapozitivu 2 preberite zgodbo o Nangiru, ki vam jo prilagamo. Predstavitev je pripravljena tako, da lahko učitelj sam posreduje vsebino. (20 minut)

- Nato naj vsak dijak v znamenje podnebne pravičnosti in solidarnosti do vseh ljudi, ki najbolj trpijo zaradi podnebnih sprememb, še posebej do njihovih sovrstnikov v Afriki, **izdela 2 roki** (levo in desno – lahko odtis rok dijakov) če je možno iz odpadnih materialov (iz starega, odpadnega, časopisnega, ovojnega papirja). Na levo roko naj napišejo obljubo, kaj bodo sami, kot posamezniki naredili za zmanjševanje posledic podnebnih sprememb. Na desno roko naj zapišejo sporočilo slovenskim politikom (predsedniku države ali/in vlade RS ...), kako naj oni vplivajo na zmanjševanje posledic podnebnih sprememb (npr. spodbujajte uporabo obnovljivih energetskega virov; pocenite javni prevoz; ...). Roke z obljubami in sporočili lahko nalepite na steno ali pa jih povežete z vrvicami in obesite na steno ali strop v učilnico ali na šolski hodnik.
- Nato lahko vsi dijaki skupaj izdelajo **eno veliko skupno roko**, na katero bodo zapisali kaj bodo v tem letu naredili skupaj, kot razred (oz. oddelek) za zmanjševanje podnebnih sprememb (npr. razred bo: zbiral star papir, bo ločeval odpadke, skrbno ugašal luči, ugašal računalnike, ekološko zračil učilnice, posadil drevo, imel v učilnici cvetlice, ki bodo porabljale CO2) ...
- Dežurni učenci naj bodo odgovorni za uresničevanje teh pobud, konec leta (še bolje vsak mesec na razrednih urah) se lahko razred pogovori kako vesten je pri uresničevanju zastavljenih obljub.

4. delavnica

LITERARNA DELAVNICA – PISANJE ESEJA ALI PESMI ALI PISMA POLITIKOM

Cilj: dijaki se zavejo problematike podnebnih sprememb po svetu ter kakšne posledice imajo na življenje ljudi v revnejših državah, še posebej v Afriki. Razumeli bodo da posledice podnebnih sprememb vplivajo tudi na širšo družbeno strukturo in močno poglobljajo revščino.

Oblike dela: individualna

Metode dela: razlaga, razgovora, ustvarjanja pisnih izdelkov

Učna sredstva in pripomočki: PowerPoint predstavitev, tekstovno gradivo

Predlagamo, da dan pred izvedbo delavnice dijakom naročite, da poiščejo na spletnih straneh čim več podatkov in dejstev o globalni razsežnosti, vzrokih in posledicah podnebnih sprememb.

Potek delavnice:

- Za uvod z dijaki naredite kratko **'nevihto možganov'** o podnebnih spremembah. Vprašajte jih, na kaj pomislijo ob besedah podnebne spremembe. Razmišljanja dijakov zapišite na tablo (3 minute).
- Dijakom predstavite vsebino **PowerPointa** »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«, da bodo bolje razumeli to problematiko. Ob diapozitivu 2 preberite zgodbo o Nangiru, ki vam jo prilagamo. Predstavitev je pripravljena tako, da lahko učitelj sam posreduje vsebino. (20 minut).
- Z dijaki se nato pogovorite o problematiki podnebnih sprememb. Lahko pa po končani predstavitvi z dijaki ponovno naredite kratko **'nevihto možganov'** o vsem, kar jim sedaj

pride na misel ob besedah podnebne spremembe in zapišite te misli na tablo. Primerjajte jih s tistimi, ki ste jih zapisali ob 'nevihti možganov' na začetku ure. (5 minut)

4. Dijaki nato napišejo **esej, zgodbo ali pesem** na temo »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti« ali »Podnebne spremembe spreminjajo Afriko« (pišejo svojo zgodbo, v kateri se vživijo v vlogo Afričana, ki je prizadet zaradi posledic podnebnih sprememb ali pišejo na splošno kako podnebne spremembe vplivajo/ bodo vplivale na življenje v Afriki).
5. Lahko pa napišejo tudi odprto pismo namenjeno slovenskim politikom (konkretno ministru za zunanje zadeve, ministru za okolje in prostor ali pa predsedniku države ali vlade RS), da bi več naredili za reševanje problematike podnebnih sprememb. Naši politiki imajo možnost in moč, da vplivajo na zmanjševanje vzrokov, ki povzročajo podnebne spremembe ter na povečanje deleža razvojne pomoči RS za preprečevanje revščine v Afriki. S tem posledično pomagajo tudi pri reševanju tamkajšnje problematike, ki je povezana z vplivom podnebnih sprememb. V ta pisma naj dijaki vključijo svoje ideje, zgodbe ... kaj bi morali po njihovem mnenju naši politiki narediti za rešitev tega problema. Pisma dijakov, ki bodo nastala v okviru te delavnice, bodo simbolično tudi predstavljena slovenskim politikom in s tem bodo vaši dijaki naredili konkretno solidarnostno gesto za pomoč otrokom in tudi odraslim, ki trpijo zaradi posledic podnebnih sprememb.

Druga konkretna možnost je, da dijaki napišejo **pismo, ki ga naslovijo na posamezna podjetja**, ki predstavljajo velike onesnaževalce in vire izpustov toplogrednih plinov. To **pismo** lahko skupaj napišete tudi **v angleščini pri uri angleškega jezika**.

5. delavnica

IGRA VLOG – ŽIVLJENJSKE POTI

Cilj: dijaki bodo spoznali, kako različne so lahko življenjske okoliščine posameznikov. Preko te delavnice želimo pri dijakih spodbuditi tudi čut za solidarnost do ljudi, ki so drugačni, še posebno do tistih, ki trpijo za posledicami podnebnih sprememb v revnejših deželah.

Oblike dela: frontalna, individualna

Metode dela: prikazovanje, razlaga, razgovor, igra vlog

Učna sredstva in pripomočki: PowerPoint predstavitev »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«, seznam oseb, list z vprašanji.

Čas trajanja: 45 min ali več

Potek delavnice:

1. Dijakom predstavite vsebino **PowerPoint predstavitev** »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«. Ob diapozitivu 2 preberite zgodbo o Nangiru, ki vam jo prilagamo. Predstavitev smo pripravili tako, da učitelj lahko sam posreduje vsebino. (20 minut)
2. Dijaki naj se **razporedijo na eno stran prostora**, drug poleg drugega. Prostor naj omogoča prosto gibanje (predlagamo, da pred začetkom ure pomaknete mize in klopi k zidu). Vsak udeleženec prejme enega od listov z opisom osebe, ki jo bo odigral. Več dijakov lahko igra isto vlogo. Opise oseb imate na str. 6. Prosimo vas, da jih prej fotokopirate in razrežete. Dijakom razložite, kako bo ta aktivnost potekala in poudarite, da namen te aktivnosti ni s koraki prehiteti vseh ostalih (1 minuta).

3. Dijaki se poskušajo vživeti v svojo vlogo in **odgovarjati na vprašanja** na str. 7 tako, kot bi odgovorila njihova oseba. Vprašanja postavlja učitelj in dijakom razloži, da je na vsako od vprašanj možno odgovoriti z 'da' ali 'ne'. Samo če odgovorijo z 'da', naredijo en korak naprej. (9 minut)
4. Po zadnjem vprašanju naj dijaki ostanejo na svojem mestu. Vsak od njih naj nato **predstavi osebo**, ki jo je odigral in opiše svoja občutja, upanja in strahove ob vživetju v tako vlogo, lahko pa tudi občutja ob odgovorih. Nato naj dijaki osredotočijo pozornost na okoliščine v kakršnih ljudje živijo, čeprav velikokrat zanje niso krivi sami. Z dijaki se pogovorite o tem ali si lahko zamislijo življenja teh ljudi in ne le teh nekaj korakov. (10 minut)
5. Na koncu izvedbe te delavnice prosite dijake, da svoja razmišljanja in vse občutke, ki so jih doživljali ob vživljanju (»igranju vlog«) v življenjske zgodbe posameznikov tudi **zapišejo**. Prosimo vas, da nam posredujete ta razmišljanja dijakov. (5 minut)

OSEBE:

Osemletna deklica z dvema mlajšima bratoma, ki mora skrbeti za svojo družino. Vsak dan porabiš 4 ure za prinašanje pitne vode. Že nekaj let v »najbližjem« vodnjaku nekajkrat letno presahne voda, tako, da moraš hoditi po vodo še dlje. Sušna obdobja so vsako leto daljša.

Devetletna deklica iz okolice Prekmurja. Tvoja družina se preživlja s kmetijstvom. Toča vam je uničila skoraj ves pridelek.

Dvanajstletni deček iz Kenije. Tvoja družina se preživlja z gojenjem koz. Tvoja naloga je, da skrbiš zanje, da imajo dovolj hrane. Lani so vam zaradi suše skoraj vse poginile.

Osemnajstletni deček iz Madagaskarja, katerega družina se preživlja s kmetijstvom. Tvoja vas in še veliko sosednjih je zaradi močnega deževja pod vodo. Za več tednov ste morali zapustiti svoj dom. Voda je odnesla vašo hišo, pridelke in rodovitno prst.

Trinajstletna deklica, edinka, hči premožnih staršev iz okolice Ljubljane. V septembrskih poplavah je bila vaša hiša do prvega nadstropja več dni zalita z vodo.

Ostarela babica, s simbolično pokojnino iz okolice Kostanjevice na Krki. V poplavah je tvoja hiša več dni pod vodo (le streha je gledala izpod vode). Ostalo ti je le kar si imela na sebi.

Enoletni dehidriran in podhranjen deček iz Ruande, kjer je letošnja suša uničila skoraj celotni pridelek.

Triletna deklica iz Zimbabveja, ki je zbolela za najhujšo obliko malarije.

Petletni deček iz Nigerije, hudo dehidriran zaradi hude oblike diareje. V tem predelu Nigerije je hudo pomanjkanje vode. Zaradi poplav so postali številni vodnjaki s pitno vodo neuporabni.

Dvajsetletni mladenič, bogat, sin veleposlanika.

Petintridesetletna ženska, mati štirih otrok, katere mož je umrl za AIDS-om. Zaradi suše si s svojimi otroci morala zapustiti svojo vas in se nastanila v begunskem kampu v DR Kongo.

VPRAŠANJA:

1. Ali imaš vsak dan na voljo dovolj vode za pitje?
2. Ali imaš vsak dan na voljo dovolj hrane?
3. Ali imaš vsak dan na voljo dovolj vode za umivanje?
4. Ali imaš možnost živeti v svojem domu, ki je na varnem in suhem?
5. Si lahko kupiš novo obutev neke znamke nekajkrat na leto?
6. Si ti ali tvoja družina lahko privoščite poletne počitnice?
7. Imaš doma internetno povezavo?
8. Si imel/a možnost, da si obiskoval/a v osnovno šolo?
9. Si imel/a možnost, da si obiskoval/a v srednjo šolo?
10. Si (sam ali ti kdo drug) lahko zagotoviš preživetje?
11. Si lahko privoščiš osnovne življenjske potrebščine?
12. Hodiš v kino?
13. Greš s prijatelji lahko nekam na sok ali kavo?
14. Ali starši skrbijo zate?
15. Imaš možnost početi tisto, kar rad počneš, se ukvarjati s hobiji ...?
16. Dobivaš žepnino/služiš denar?
17. Boš lahko brez težav našel službo?
18. Imaš svoje stanovanje/hišo?
19. Lahko potuješ kar tako, ker to rad počneš?
20. Imaš kogarkoli, ki bi poskrbel zate?
21. Skrbiš le za svoje preživetje, ali še za koga drugega?

6. delavnica

KONFERENCA NA TEMO PODNEBNIH SPREMEMB

Cilj: dijaki se zavejo, kaj so, kaj jih povzroča in kakšne so posledice podnebnih sprememb po svetu ter kakšne posledice imajo na življenja ljudi v revnejših državah, še posebej v Afriki. Dijaki bodo razumeli, da so posledice podnebnih sprememb pojav, ki vpliva tudi na širšo družbeno strukturo tako na šolstvo, zdravstvo, zaposlovanje, gospodarstvo in da pogloblja revščino.

Oblike dela: frontalna, individualna

Metode dela: delo s tekstom, razgovor, igra vlog

Učna sredstva in pripomočki: fotokopije izročkov PowerPoint predstavitev »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«; *druga možnost: lahko učitelj prosi dijake, da se doma predhodno pripravijo na konferenco na določene teme v povezavi s problematiko podnebnih sprememb (kaj so podnebne spremembe, učinek tople grede, vzroki, posledice podnebnih sprememb, podnebne spremembe v povezavi z revščino v Afriki (vpliv na dostop do pitne vode, na pridelavo hrane, na širjenje bolezni in povečano smrtnost, na selitve in begunce, na konflikte, na življenje na obalnih območjih, na raznovrstnost naravnega okolja, vpliv na družine, otroke, ženske, starejše, gospodarstvo, izobraževanje, zdravstvo ...), kaj bi za blaženje in prilagoditev na posledice podnebnih sprememb morale storiti vlade razvitih držav, kaj posameznik.*

Čas trajanja: 60 min ali več

Potek delavnice:

Predlagamo, da dan pred izvedbo delavnice dijakom naročite, da poiščejo na spletnih straneh čim več podatkov in dejstev o globalni razsežnosti in posledicah podnebnih sprememb, lahko dijakom določite temo, ki naj jo raziščejo.

1. Fotokopirajte izročke PPT predstavitev »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«, ki jih vam prilagamo na delovnih listih skupaj z materiali. PPT predstavitev razrežite po posameznih temah – straneh (na primer: Kaj so podnebne spremembe?; Učinek tople grede, Katere so neposredne posledice podnebnih sprememb ... in tako do konca predstavitev). **Vsakemu dijaku razdelite list s posamezno – različno temo iz PPT predstavitev**, dvema dijakoma dajte list z zgodbo, ki ste jo prejeli skupaj z materiali (več dijakov ima lahko isto stran PPT). Predlagamo, da stole v razredu za konferenco razporedite v krog.
2. Dijakom razložite, da bo v vašem razredu sedaj potekala **konferenca o problematiki podnebnih sprememb v povezavi z revščino v Afriki. Učitelj bo konferenčni voditelj**, ki povezuje konferenco, **dijaki pa udeleženci, ki bodo predavali** na konferenci. Razložite jim, da bo moral vsak predstaviti drugim udeležencem konference svojo temo v povezavi s podnebnimi spremembami (predvsem v povezavi z revščino v Afriki), ki jo je prejel zapisano na listu. Dijakom, dajte nato 5 minut časa, da preučijo svoj material in premislijo, kako bodo to temo predstavili drugim udeležencem konference. (5 minut)
3. Vsak dijak predstavi svojo temo, udeleženci ga poslušajo. Voditelj se vsakemu posebej lepo zahvali 😊 (15 minut)
4. Ko vsi udeleženci zaključijo s predstavitvijo, se začne skupna diskusija na temo podnebnih sprememb (okrogla miza). Vsak dijak ima možnost, da pove svoje mnenje in možne rešitve. Dijake povabimo, da primerjajo svoje življenje in življenje mladih oz. njihovih sovrstnikov v Afriki, ki so bili prizadeti zaradi posledic podnebnih sprememb ali v svojih življenjih čutijo posledice, ki so jih povzročile podnebne spremembe. Učitelj pazi, da dijake ne zanese na drugo temo. (15 min).
5. Razpravo lahko posnamete ali prosite udeležence, naj na koncu napišejo poročilo o konferenci. Poročilo naj vsebuje kar največ podatkov in dejstev, ki so si jih zapomnili ter drugih spoznanj in misli, do katerih so prišli v teku te delavnice in jih želijo sporočiti naprej. *Prosimo vas, da nam nekaj teh posredujete tudi v elektronski obliki.* (10 min).
6. Dijake lahko spodbudite, da napišejo tudi **esej** ali **pesem** na temo »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti« ali »Podnebne spremembe spreminjajo Afriko« (pišejo svojo zgodbo, v kateri se vživijo v vlogo Afričana, ki je prizadet zaradi posledic podnebnih sprememb ali pišejo na splošno kako bodo podnebne spremembe vplivajo življenje v Afriki).

7. delavnica: INTERAKTIVNA DELAVNICA – »UGANI, KAJ TI SPOROČAM«

Cilj: dijaki razmišljajo, kaj so, kaj jih povzroča in kakšen je obseg vplivov podnebnih sprememb po svetu ter kakšne posledice imajo na življenja ljudi v revnejših državah, še posebej v Afriki. Skozi delavnico se bodo srečali in morali razložiti pojme oziroma besedne zveze povezane s podnebnimi spremembami. Razumeli bodo, da se podnebne spremembe ne dogajajo samo pri nas, da so jih v največji meri povzročili ljudje iz razvitih držav, najbolj pa občutijo njihove posledice ljudje v manj razvitih državah.

Oblika dela: frontalna in skupinska

Metode dela: razlaga, razgovor, delo s tekstom, metoda iger

Učna sredstva in pripomočki: PowerPoint predstavitev »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«, fotokopija pojmov oz. besednih zvez povezanih s podnebnimi spremembami na str. 9 in 10 (razrežite), tabla

Potek delavnice:

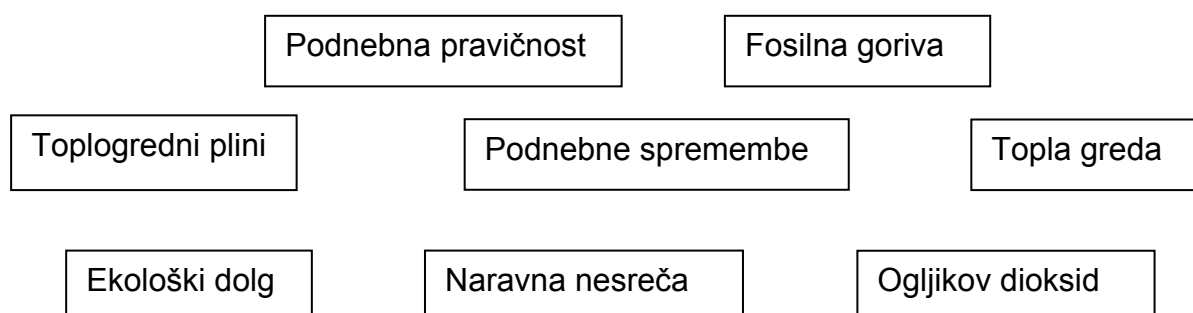
1. Za uvod z dijaki naredite kratko 'nevihto možganov' o podnebnih spremembah. Vprašajte jih na kaj pomislijo ob besedah podnebne spremembe. Razmišljanja dijakov zapišite na tablo. (3 minute)
2. Dijakom predstavite vsebino PowerPointa »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«, da bodo bolje razumeli to problematiko. Ob diapozitivu 2 preberite zgodbo o Nangiru, ki vam jo prilagamo. Predstavitev je pripravljena tako, da lahko učitelj sam posreduje vsebino. (20 minut).
3. Dijake nato razdelite v skupine (4 do 6 dijakov). Vsaka skupina izžreba en pojem oz. besedno zvezo povezano s podnebnimi spremembami in način, kako bo pojem oz. besedno zvezo predstavil (narisal ali s pantomimo).

Učitelj še enkrat opozori dijake, da podnebne spremembe že vplivajo na življenje ljudi, še posebej pa so prizadeti prebivalci revnih dežel.

4. Dijaki besedne zveze povezane s podnebnimi spremembami predstavijo drugim skupinam brez besed v obliki pantomime ali narišejo na tablo brez uporabe števil in črk (odvisno kaj so izžrebal)

Ostali učenci naj poskušajo ugotoviti kaj so jim želeli povedati. Ugibajo lahko vse nasprotno skupine, zmaga skupina, ki ugotovi dobesedno besedo ali besedno zvezo.

Pojmi oziroma besedne zveze (razrežite):

Način predstavitve (razrežite):

Pokaži z gibi (pantomima; prepovedano govoriti)

Nariši (prepovedano govoriti in uporabljati črke in številke)

- Ko nasprotniki uganejo skrite besedne zveze, jim mora skupina, ki je predstavljala določeno, razložiti kako je le ta povezan/a s podnebnimi spremembami oziroma kako vpliva na življenje ljudi, še posebej na prebivalce revnih dežel. Ker je nekatere pojme oz. besedne zveze zelo težko razložiti in povezati s podnebnimi spremembami in vplivom na prebivalce revnih dežel predlagamo, da učitelj fotokopira en izvod priloženih izročkov PPT predstavitve, s katerim si učenci lahko pomagajo.
- Prosimo vas, da svoje dijake pri igri fotografirate in nam nekaj fotografij pošljete zapisane na CD-ju preko običajne pošte na naš naslov.

8. delavnica: INTERAKTIVNA DELAVNICA – »PROBLEMSKO DREVO«

Cilj: dijaki se zavejo, kaj so, kaj jih povzroča in kakšen je obseg vpliva podnebnih sprememb po svetu ter kakšne posledice imajo na življenje ljudi v revnejših državah, še posebej v Afriki. Razumeli bodo, da se podnebne spremembe ne dogajajo samo pri nas, da so jih v največji meri povzročili ljudje iz razvitih držav, najbolj pa trpijo ljudje v manj razvitih državah.

Oblika dela: frontalna in skupinska

Metode dela: razlaga, razgovor, delo s tekstom, metoda problemskega drevesa

Učna sredstva in pripomočki: PowerPoint predstavitev, tekstovno gradivo, delovni listi problemsko drevo, velik trši papir (šeleshamer)

Čas trajanja: 45 min ali več

Predlagamo, da pred izvedbo delavnice dijakom naročite, da poiščejo v časopisih, revijah na spletnih straneh čimveč podatkov in dejstev o podnebnih spremembah in njihovih posledicah.

Potek delavnice:

1. Za uvod z dijaki naredite kratko '**nevihto možganov**' o podnebnih spremembah. Vprašajte jih na kaj pomislijo ob besedah podnebne spremembe. Razmišljanja dijakov zapišite na tablo. (3 minute)
2. Dijakom predstavite vsebino **PowerPointa** »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti«, da bodo bolje razumeli to problematiko. Predstavitve je pripravljena tako, da lahko učitelj sam posreduje vsebino. Ob diapozitivu 2 preberite zgodbo o Nangiru, ki vam jo prilagamo. Diapozitiva 26 in 28 lahko izpustite, da učenci sami poiščejo rešitve (22 minut).
3. Dijake nato razdelite v **skupine** (4 - 6 dijakov). Vsaka skupina dobi delovni list, na katerem je narisano neizpolnjeno »problemsko drevo«. Prosimo vas, da delovne liste glede na število skupin razmnožite sami.
Na kratko dijakom razložite posamezne dele drevesa (glejte stran 12) in kaj je njihova naloga. Skupaj poimenujete problem (deblo): podnebne spremembe. Posamezne skupine naj se pogovorijo in izpolnijo vse ostale dele »problemskega drevesa« (na podlagi ppt predstavitev), za vsak del naj napišejo čimveč značilnosti. (10 minut)
4. Ko dijaki končajo, naredite skupni plakat (narišite drevo) in vse ugotovitve posameznih skupin zapišite nanj. Predlagamo, da skupine poročajo tako, da vsaka skupina najprej posebej poroča (razloži), kaj je zapisala v najgloblje korenine drevesa (problemi, ki naredijo družbo ranljivo), nato kaj so posamezne skupine zapisale v srednje globoke korenine, in preostale dele drevesa. Tako bo na koncu nastalo skupno »problemsko drevo« na temo podnebnih sprememb. (5 minut)
5. Nato ves razred skupaj naredi svoje »drevo rešitev«. Vprašajte dijake, kaj bi se moralo spremeniti v družbi in pri posameznikih glede na »problemsko drevo«, da bi zmanjšali vzroke ter posledice podnebnih sprememb. Te spremembe v družbi in pri posameznikih tako postanejo rešitve problema, posledice teh sprememb pa so pozitivni učinki (krošnja).
»Drevo rešitev«, prerišete na velik papir in zapišite razmišljanja dijakov o tem, kaj bi bilo potrebno spremeniti. (5 minut)
6. Lahko preverite Diapozitive 26, 28, če ste pozabili dodati kakšno izmed rešitev.
7. Na koncu z dijaki ponovno naredite kratko 'nevihto možganov' o vsem, kar jim sedaj pride na misel ob besedah podnebne spremembe (kaj so se danes naučili) in zapišite na tablo. Ugotovitve primerjajte s tistimi, ki ste jih zapisali ob 'brainstormingu' na začetku ure. (2 minuti)

Če boste v stiski s časom lahko posamezne dele delavnice izpustite in izvedete tisto, kar se vam zdi smiselno in uresničljivo v času, ki ga imate na razpolago.

*Kot **nadgraditev** te delavnice lahko dijakom predlagate, da za **domačo nalogo** ustvarijo **plakat** (v smislu jumbo plakata), s katerim bi ljudi osveščali o problematiki podnebnih sprememb. Ali pa naj napišejo **esej** ali **pesem** na temo »Živi preprosto – v smeri podnebne pravičnosti« ali »Podnebne spremembe so mi spremenile življenje« (pišejo svojo zgodbo, v kateri se vživijo v vlogo človeka, ki so ga prizadele posledice podnebnih sprememb; pišejo o razmerah v Afriki).*

RAZLAGA »PROBLEMSKEGA DREVESA« (problem: Podnebne spremembe)

Deblo drevesa predstavlja osrednji **problem/temo**, o kateri razmišljamo. V našem primeru so to podnebne spremembe.

Globlje korenine predstavljajo globalne vzroke (probleme), ki naredijo posamezne družbe bolj ranljive za podnebne spremembe (npr. revščina, neenakost med spoloma, globalna gospodarska nepravilnost, izgorevanje fosilnih goriv, industrija, promet, energetika, gospodinjstva, kmetijstvo, potrošništvo, lagodno življenje ...).

Plitvejšše korenine predstavljajo neposredna dejanja posameznikov, ki onesnažujejo okolje in povzročajo podnebne spremembe (vožnja z avtomobilom, uporaba klimatskih naprav, puščanje steronaprav v stanju pripravljenosti, prekomerna uporaba plastičnih vrečk ...)

Krošnja drevesa predstavlja vse posledice podnebnih sprememb (neposredne in posredne) na življenja posameznikov in družbe kot celote (npr. ekstremni vremenski pojavi, taljenje ledenikov, dvigovanje morske gladine, zmanjšan kmetijski pridelek, neenakost med spoloma, zmanjšana možnost izobraževanja ...).

RAZLAGA »DREVESA REŠITEV«

Deblo drevesa predstavlja rešitev, kar je v tem primeru konec vplivov podnebnih sprememb.

Globlje korenine drevesa predstavljajo spremembe, ki bi se morale zgoditi v družbi kot celoti (v posameznih državah in na posameznih kontinentih), da bi zmanjšale vzroke, ki povzročajo podnebne spremembe (npr. politične in gospodarske rešitve, zmanjšati izpuste toplogrednih plinov, povečati energetska učinkovitost, uporabljati obnovljive naravne vire ...).

Plitvejšše korenine predstavljajo spremembe, ki bi se morale zgoditi na ravni posameznikov, da bi zmanjšali vzroke, ki povzročajo podnebne spremembe (npr. zmanjševati, ločevati, reciklirati odpadke; uporabljati kolo, javni prevoz, hoditi peš; varčevati, nakupovati pametno; varčevati z energijo in vodo, posaditi drevo ...)

Krošnja drevesa predstavlja pozitivne učinke sprememb, ki smo jih predlagali kot rešitev (npr. izboljšanje zdravja, nič umrlih zaradi posledic naravnih nesreč, več izobraženih, boljši ekonomski položaj, nič »okoljskih beguncev« in konfliktov zaradi pomanjkanja naravnih virov ...).

DELOVNI LISTI:

- Zgodba o Nangiru,
- delovni listi problemsko drevo,
- delovni list izročki PowerPoint predstavitve.